

Такім чынам, пры аналізе значэння сімвала ў псіхааналітычнай традыцыі важна ўлічваць спецыфіку разумення несвядомага кожным даследчыкам. Так, у канцэпцыі З. Фрэйда акцэнт ставіўся выключна на выцесненым індывідуальным, несвядомым, таму і сімвал разглядаўся як форма выказвання схаванага жадання. У творчасці К. Г. Юнга ўвага скіравана на калектыўнае несвядомае. Філософ звярнуўся да архаічнай спадчыны чалавецтва, што і знайшло адлюстраванне ў разуменні ім сімвала як формы выражэння архетыпаў. Нарэшце, Ж. Лакан падкрэсліваў лінгвістычны і семіятычны характар несвядомага, фіксаваў ролю «Іншага» ў фарміраванні ўнутранага свету асобы, што, у канчатковым рахунку, атрымала выраз у разуменні ім сімвала як кампанента дыскурсіўных практык. У Э. Фрома сімвалы ў плане знакавай будовы ўяўляюць сабой іканічныя знакі, а ў плане спосабу прадстаўлення – вобразы.

1. Фрейд, З. О психоанализе : лекции / З. Фрейд. – Минск : Харвест, 2007. – 416 с.

2. Юнг, К. Г. Архетип и символ / К. Г. Юнг – М. : Renaissance, 1991. – 304 с.

3. Фромм, Э. Забытый язык: Введение в понимание снов, волшебных сказок и мифов : пер. с англ. / Э. Фромм. – Ангарск : Формат, 1994. – 161 с.

УДК 398.8(476)"20"

І. В. Хамутова,

магістр культуралогіі, выкладчык кафедры народна-песеннай творчасці і фальклору ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», Рэспубліка Беларусь

ЗАХАВАННЕ ЛАКАЛЬНЫХ АСАБЛІВАСЦЕЙ ТРАДЫЦЫЙНАЙ ЗАХОДНЕПАЛЕСКАЙ КУЛЬТУРЫ Ў XXI ст.

Анатацыя. На мяжы XX–XXI стст. на традыцыйную свядомасць вясковых жыхароў моцна паўплывалі ўмовы глабалізацыі – павышэнне сацыяльнай мабільнасці, дэфармацыя традыцыйнай сацыяльнай іерархіі,

масавая міграцыя насельніцтва ў гарады. Тым не менш лакальныя асаблівасці заходнепалескай культуры зберагаюцца і трансліююцца не толькі носьбітамі традыцыі, але і пры дапамозе спецыялістаў-захавальнікаў. Так, у лакальнай заходнепалескай мікрэзоне аг. Хаціслаў Г. І. Хомік створаны два рознаўзроставыя фальклорныя гурты: «Хаціславяне» і «Вясковая табала», якія захоўваюць каляндарную і сямейна-абрадавую спадчыну, а таксама пазаабрадавыя творы. У фальклорны гурт «Хаціславяне» ўваходзяць носьбіты традыцыі і моладзь (супрацоўнікі Дома культуры) – пераемнікі традыцыі, а ў фальклорны гурт «Вясковая табала» – мясцовыя дашкольнікі і школьнікі.

Ключавыя словы: Заходняе Палессе, «Хаціславяне», «Вясковая табала», Г. І. Хомік, С. А. Сцепанюк, традыцыя, Дажынкi.

I. Homutova,

Master of Cultural Studies, lecturer of the Department of Folksong Art and Folklore of the Educational Institution «The Belarusian State University of Culture and Arts», Republic of Belarus

PRESERVATION OF LOCAL FEATURES OF THE TRADITIONAL WEST POLESIE CULTURE IN XXI CENTURY

Abstract. At the turn of the XX–XXI centuries traditional village consciousness has been strongly influenced by globalization – the improvement of social mobility, deformation of the traditional social hierarchy, massive migration of the population to the cities. However, local features of the West Polesie culture are preserved and translated not only by the holders of tradition, but also with the help of specialists conservators. For example, in the local West Polesie microzone of agrotown Hotislav the two different-age folklore groups «Hacislavjane» and «Vjaskovaja tabala», which preserve calendar and family ceremonial creativity as well as ceremonial works, have been established by G. I. Homik. The folklore group «Hacislavjane» consists of the holders of tradition and young people (the staff of the House of culture) – successors of tradition, and in the folklore group «Vjaskovaja tabala» there are local small children and schoolchildren.

Keywords: the West Polesie, «Hacislavjane», «Vjaskovaja tabala», G. I. Homik, S. A. Scepanjuk, tradition, Dozhinki.

Дастаткова новыя для традыцыйнай культуры сацыяльна-палітычныя з’явы на мяжы XX–XXI стст. значна паўплывалі на трансфармацыю свядомасці вясковых жыхароў. Сярод іх – павышэнне сацыяльнай мабільнасці і, адпаведна, дэфармацыя традыцыйнай сацыяльнай іерархіі, масавая міграцыя насель-

ніцтва ў гарады – пашырэнне кола сацыяльных кантактаў. Найбольш значныя – пераадоленне ірацыянальнасці быццёвых практык традыцыйнай асобы праз асвету, навучанне. Вучоныя канстатуюць узнікненне новага тыпу свядомасці, што задаецца філасофіяй індывідуалізму [3, с. 416]. Нельга не пагадзіцца з Т. Б. Варфаламеевай, што ў выніку сёння мы маем сітуацыю, калі сустрэць таленавітага вясковага спевака ці гурт спевакоў, а разам з імі і паўнакроўныя выканаўчыя стылі з кожным годам становіцца ўсё больш праблематычна [1, с. 185].

Нягледзячы на гэтыя складаныя ўмовы, у аг. Хаціслаў, які знаходзіцца на тэрыторыі этнаграфічнага рэгіёна Заходняе Палессе, засталася жывая традыцыя мноства каляндарных і сямейных абрадаў. На жаль, з надыходам урбанізацыі гэта сустракаецца даволі рэдка, і таму культурная каштоўнасць захаваных матэрыялаў толькі ўзрастае.

У мясцовым Доме культуры ёсць два рознаўзроставыя фальклорныя гурты з удалымі назвамі «Хаціславяне» і «Вясковая табала». Іх заснавальніцай з'яўляецца ўраджэнка Ратнаўскага раёна Украіны Г. І. Хомік. Яна лічыць, што ў жыхароў Маларыцкага і Ратнаўскага раёнаў шмат агульнага. «Нашы культурныя і моўныя сувязі заснаваны на даўніх трывалых традыцыях», – кажа Г. І. Хомік [2].

Мал. 1. Фальклорны гурт «Хаціславяне», 2021 г.

Мал. 2. Фальклорны гурт «Вясковая табала», 2020 г.

У фальклорны гурт «Хаціславяне» (мал. 1), створаны ў 1988 г., уваходзяць старэйшыя (носьбіты традыцыі) і моладзь (супрацоўнікі Дома культуры, пераемнікі). Назва гурту бярэ свае карані ад назвы вёскі, у якой ён знаходзіцца. Спачатку калектыў меў назву «Хаціславяначка», але потым вырашылі замяніць яе на больш дасканалую. У рэпертуары гурту такія песні, як прымеркаваныя да вяселля «Ой, літэлы гусы», «Чэрэз ліс дорожэнька», жартоўныя песні «Собралася звэрына», «Ой, на горі жыта много», прыпеўкі, творы, прымеркаваныя да святаў «сонечнага крыжа», і шмат іншага.

Фальклорны гурт «Вясковая табала» (мал. 2) існуе больш за 20 гадоў. У яго ўваходзяць мясцовыя дашкольнікі і школьнікі. Праз гурт яны засвойваюць мясцовую традыцыю і тым самым далучаюцца да беларускай нацыянальнай культуры. Дзіўную, на першы погляд, назву «Табала» Г. І. Хомік аблюбавала невыпадкова. «Табала» – гэта збор, гурт дзяцей. Рэпертуар «Вясковай табалы» складаецца з разнажанравых песень. Сярод іх ёсць абрадавыя, у тым ліку каляндарныя, пазаабрадавыя і, безумоўна, дзіцячыя прыпеўкі.

Кожны ўдзельнік фальклорных гуртоў мае арыгінальны сцэнічны касцюм – па сутнасці, рэканструкцыю традыцыйнага маларыцкага строя. Усё, ад намітак да спадніц, вырабляецца на старадаўніх кроснах С. А. Сцепанюк. Акрамя гэтага, майстрыха

вырабляе ручнікі і абрусы. Усе рэчы вытканыя ўнікальным спосабам – «кажушжом». У ХХ ст. ён часова саступіў месца больш простым варыянтам, але С. А. Сцепанюк удалося аднавіць амаль ужо страчаны спосаб ткацтва і перадаць яго сваёй дачцы [4, с. 8].

Творчыя калектывы аг. Хаціслаў транслююць мясцовыя святы. Адно з каляндарных свят, якое шырока адзначаецца і зараз, прычым так жа ярка і самабытна, – Дажынкi. Свята звычайна пачыналася з таго, што жнейкі абавязкова апраналі белыя хусткі, бо семантыка колеру – чысціня, але падчас жніва гэта яшчэ мела практычны характар – мясцовыя жыхары заўважылі, што сонейка так менш пячэ ў галаву. Затым жанчыны ішлі ў поле, каб зжаць апошні сноп для гаспадара, пры гэтым, са слоў носьбітаў традыцыі, прамаўлялі розныя прыказкі накшталт: «Шырокі загон нэ жнэцца, а мы спіначкы погнэмо, шырокі загон дожнэмо». Менавіта ў полі, падчас таго, як жалі, суправаджалі дзею адпаведнымі песнямі, каб жыта ў наступным годзе добра ўрадзіла, хлеб быў добры і спіна не балела:

*А в нашого господару сівэнькі,
А вон гістыв на полю, як сокыв.
А вон гістыв на полю, дай грае,
Дай додому жынчыкы забырае.
Ідзі, ідзі, жэнчыку, додому,
Вы гулялы цілэ літу на полю.
Вы гулялы цілэ літо шчэй з жнэва,
Нэ боліла голівунька, нэ спэна.
Тобі будэ хто-нэбуць пра доле прэ,
Як молодкай домы сэдэты.
Ой, до конца, жынчыкы, до конца,
Ой збірэмосё до дому за сонцам.*

Прыведзеная песня запісана ад мясцовых носьбітаў традыцыі ў 2020 г.

У завяршэнне можна зрабіць выснову, што захаванне лакальных асаблівасцей традыцыйнай культуры ў ХХІ ст. адбываецца ў большай ступені праз мясцовыя дамы культуры і кампетэнтных спецыялістаў-захавальнікаў.

1. Беларускі фальклор. Энцыклапедыя : у 2 т. / рэдкал.: Г. П. Пашкоў (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск : Беларус. Энцыкл., 2005–2006. – Т. 1. – 2005. – 765 с.

2. Грамадска-палітычная газета Маларыцкага раёна «Голас часу» [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <http://www.malorita.by/?p=23974>. – Дата доступу: 25.10.2021.

3. *Мармыш, Т.* Нематэрыяльная культурная спадчына: лакальнае vs глабальнае / Т. Мармыш // Трэці Міжнар. кангрэс даследчыкаў Беларусі : працоўн. матэрыялы, Каўнас, 11–13 кастр. 2013 г. / Ун-т Вітаўта Вялікага. – Каўнас, 2014. – С. 415–418.

4. *Чамковский, В.* Вещий сон бабушки Степаниды / В. Чамковский // СБ. Беларусь сегодня. – 2019. – 25 окт. – С. 8–9.

УДК 791.6(510)"20"

Хуан Ичэн,

*соискатель ученой степени кандидата культурологии
учреждения образования «Белорусский государственный университет
культуры и искусств», КНР*

КИТАЙСКИЙ КИНЕМАТОГРАФ КАК ЭФФЕКТИВНЫЙ СЕКТОР КУЛЬТУРНОЙ ИНДУСТРИИ КНР

Аннотация. В докладе рассматривается влияние политики культурной индустрии на развитие китайского кинематографа. Отмечается, что преобразование социально-культурной сферы в период политики реформ и открытости позитивно сказалось на производстве кинопродукции в Китае. Переход кинопроизводства, проката и дистрибьюции на рыночные условия способствовал креативным методам деятельности продюсеров и кинорежиссеров. Новая модель развития кинематографии предоставила большие возможности государственным и негосударственным компаниям. Делается вывод, что успехи китайской киноиндустрии обусловлены модернизацией всех сфер жизнедеятельности китайского общества, его стремительной урбанизацией и ростом среднезажиточного класса, а также талантом, высоким профессионализмом китайских кинематографистов. Современный кинематограф Китая превратился в первой четверти XXI в. в самый массовый и популярный компонент индустрии культуры, одного из самых перспективных и динамично развивающихся игроков мирового рынка кинопроката.

Ключевые слова: культурная индустрия, политика в области культурной индустрии, китайское кино, киноиндустрия, культурный обмен, маркетинг.

Huang YiCheng,

*Candidate of Cultural science of the Educational Institution «Belarusian
State University of Culture and Arts», China*